

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
ANDIJON DAVLAT CHET TILLARI INSTITUTI

**«ZAMONAVIY TILSHUNOSLIK YO‘NALISHLARI VA CHET
TILLARINI O‘QITISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR»**

MAVZUSIDAGI XALQARO II MIY-AMALIY ANJUMAN

**«СОВРЕМЕННЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ЯЗЫКОЗНАНИЯ И
ИННОВАЦИОННЫЕ ПОДХОДЫ В ОБУЧЕНИИ
ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКАМ»**

МАТЕРИАЛЫ МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ

**“MODERN TRENDS IN LINGUISTICS AND INNOVATIVE
APPROACHES TO TEACHING FOREIGN LANGUAGES”**

PROCEEDINGS INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE

ANDIJON-2024. 10-IYUN

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI

OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

ANDIJON DAVLAT CHET TILLARI INSTITUTI

«ZAMONAVIY TILSHUNOSLIK YO'NALISHLARI VA CHET
TILLARINI O'QITISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR»

MAVZUSIDAGI XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN

«СОВРЕМЕННЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ЯЗЫКОЗНАНИЯ И
ИННОВАЦИОННЫЕ ПОДХОДЫ В ОБУЧЕНИИ
ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКАМ»

МАТЕРИАЛЫ МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО-
ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ

“MODERN TRENDS IN LINGUISTICS AND INNOVATIVE
APPROACHES TO TEACHING FOREIGN LANGUAGES”
PROCEEDINGS INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL
CONFERENCE

2024-YIL 10-IYUN

ANDIJON – 2024

Oliy ta‘lim, fan va innovatsiyalar vazirining 2024-yil 18-yanvardagi “2024-yilga mo‘ljallangan xalqaro va respublika miqyosida o‘tkaziladigan ilmiy va ilmiy-texnik tadbirlar ro‘yxatini tasdiqlash to‘g‘risida”gi 16-sonli buyrug‘i, shuningdek, mamlakat ilm-fani nufuzini yanada oshirish va xalqaro ilmiy-texnik hamkorlik ko‘lamini kengaytirishga qaratilgan xalqaro va respublika miqyosidagi ilmiy anjumanlar, simpozium, kongress, seminarlar va boshqa ilmiy hamda ilmiy-texnik tadbirlarni yuqori ilmiy va tashkiliy amaliy darajada samarali o‘tkazilishini ta‘minlash maqsadida Andijon davlat chet tillari institutida “Ingliz tili nazariy aspektlari”, “Ingliz tili va adabiyoti” hamda “Ingliz tili amaliyoti” kafedralari tomonidan “Zamonaviy tilshunoslik yo‘nalishlari va chet tillarini o‘qitishda innovatsion yondashuvlar” mavzusida xalqaro ilmiy-amaliy anjuman o‘tkazildi.

Mas‘ul muharrir(lar):

f.f.n., prof. S.O.Solijonov

Tahrir hay‘ati:

f.f.d.prof. D.A.Rustamov
f.f.d.prof. M.I.Umarxo‘djayev
PhD. dots. M.A.Qurbonov
f.f.d.prof. G‘.M.Xoshimov
f.f.d.prof. V.A.Vositov
PhD. dots. M.G‘.Xoshimov
p.f.n. prof. Sh.S.Alimov
PhD. G.M.Ibragimova
PhD. Q.Umrzakov
kafedra o‘qituvchisi N.Xamidov
kafedra o‘qituvchisi Z.No‘monova

Tahrir nashriyoti bo‘limi muharriri:

A.A.Xomidov

Ilmiy-amaliy konferensiya materiallariga oid mazkur to‘plam, tilshunoslikning zamonaviy yo‘nalishlari va chet tillarini o‘qitishdagi innovatsion yondashuvlar hamda ulardagi dolzarb masalalarga bag‘ishlanligi bilan ahamiyatlidir.

Mazkur to‘plamdan respublika va xorijiy oliy ta‘lim muassasalarida hamda ilmiy-tadqiqot markazlarida faoliyat olib borayotgan olimlar, professor-o‘qituvchilar, doktorantlar, magistrlar va iqtidorli talabalarning ilmiy maqolalari joy olgan.

To‘plamga kiritilgan materiallarning mazmuni, undagi statistik ma‘lumotlar va me‘yoriy hujjatlar sanasining to‘g‘riligiga mualliflarning o‘zlari mas‘uldirlar.

Andijon davlat chet tillari instituti, 2024-yil

The principles of this selection and arrangement, the ways of combining the elements form what is called the style. Style integrates language means constructing the utterance, and at the same time differentiates one utterance from another.

The branch of linguistics that is primarily concerned with the problems of functional styles is called functional stylistics. Stylistics is usually regarded as a specific division of linguistics, as a sister science, concerned not with the elements of the language as such but with their expressive potential. A functional style can be defined as a functional set of formal patterns into which language means are arranged in order to transmit information. A considerable number of attempts have been made in recent years to work out a classification of functional styles. But in spite of this fact, there is no universal classification that is admitted by all analysts.

Language as a means of communication is known to have several functions. In the well-known conception suggested by academician V.A. Vasilyev, three functions are distinguished, that is the function of communication (colloquial style), the function of informing (business, official and scientific styles) and the emotive function (publicistic style and the belleslettres style)[2.168-169].

Certain nonlinguistic features can be correlated with variations in language use. The latter can be studied on three levels: phonetic, lexical and grammatical. The first level is the area of phonostylistics. Phonostylistics studies the way phonetic means are used in this or that particular situation which exercises the conditioning influence of a set of factors which are referred to as extralinguistic. The aim of phonostylistics is to analyse all possible kinds of spoken utterances with the main purpose of identifying the phonetic features, both segmental and suprasegmental, which are restricted to certain kinds of contexts, to explain why such features have been used and to classify them into categories based upon a view of their function.

References:

1. Roach P. Phonetics and Phonology: A Practical Course. – Cambridge University Press, 1995. – 262p.
2. Vassilyev, V. A. English Phonetics: A theoretical course. – Moscow: Higher School Publishing House, 1970. -P. 30-33.
3. Vrabel T. T., - Lectures in Theoretical Phonetics of the English language and method-guide for seminars – PoliPrint, Ungvar, 2009
4. Kumar, Suresh 1988 Stylistics and Language Teaching, Kalinga Publications, Delhi

“Қиёс” концепти ва унга семантик уйкаш стилистик воситалар тахлили.

**Ашуров Мўмин Умаржонович
АДЧТИ мустақил тадқиқотчиси.**

Аннотация : Ушбу тезис «қиёс» концептининг коцептасферик хусусияти ва унга семантик жихатдан ўхшаш бўлган стилистик

воситаларни таҳлилига бағишланган бўлиб, ушбу семантик аналоглар турли мисоллар орқали ёритиб берилган.

Калит сўзлар: концепт. аналог, лингкогнитив хусусият, вербал воситалар.

Аннотация: Данная статья посвящена анализу коцептасферного характера понятия «сравнение» и сходных с ним стилистических средств с семантической точки зрения, при этом эти смысловые аналоги выделяются на различных примерах.

Ключевые слова: концепция. аналог, лингкогнитивный признак, вербальные средства.

Abstract: This article is devoted to the analysis of the coseptaspheric character of the concept of "comparison" and the stylistic devices similar to it from the semantic point of view, and these semantic analogues are highlighted through various examples.

Keywords: concept. analogue, lingocognitive feature, verbal means.

«Қиёс» концептининг коцептасферик хусусияти ва ўзига хослиги лисоний оғзаки ва ёзма нутқ жараёнида шунчалик кенг қамровликки, у бир қанча кўплаб турдаги концептларда ҳам ўз семантик майдонига эга. Яъни қиёс концептининг лингвокогнитив семантикаси нафакат қиёс концептини воқеалантирувчи вербал воситалар, балки тўлалигича қиёсни турли кўриниш ва даражаларини ифодалаб келувчи бошқа концептларда намоён бўлганини ва «қиёс» концепти семантикаси билан бир хил вазифада ва мақомда ифодаланаётганлигини кўриш мумкин. Бу хусусияти орқали қиёс концептининг лингвокогнитив кўлами ва имкониятлари янада кенгроқ талқин этилиши эътиборга молик жихатлардан бири ҳисобланади.

М. Мукаррамов ўхшатишнинг лингвистик хусусиятларини асосан, ўхшаш компонентлари; сифатлаш, метафора, муболага ва литота, халқ мақоллари, афоризмлар, ва топишмоқлар ўхшатиш бўлишлиги, уларда қўлланган ўхшатиш ифодаловчи элементлар; ўхшатишнинг маъносига, компонентларнинг составига ва бадий нутқда қўлланишига кўра турлари; ўхшатиш ифодаловчи аффикслар, лексик воситалар, уларнинг семантикаси ва синонимии муносабати ҳақида фикр юритган.⁵⁵

Градация + қиёс.

Одамзодни даврасида табаррук, табарруклар даврасида энг буюк.

Энг буюклар даврасида энг суюк онадир у онадир у онадир. (қўшиқдан).

Ирония+ қиёс.

Йиллар давомида халтачанинг оқ матоси саргайиб, хиралашган, аммо қизил ипак билан тикилган «Нажоткоримизга» деган каштасимон ёзув аслидай турган эди. (Пиримқул Қодиров «Юлдузли тунлар» 148- бет)

Оксиморон+ қиёс.

“Энг даҳшатли бақирӣқ - соқовнинг бақирӣғи” “асалдайин заҳарим”.

(Хуршид Даврон)

⁵⁵ Мукаррамов М. Ўзбек тилида ўхшатиш. – Тошкент: “Фан” нашриёти, 1976.

РУЖУЪ+ қиёс. Изласам оламда сендек ёр бўлгай бўлмагай
Бўлса бўлсин сен каби дилдор бўлгай бўлмагай. (Қўшиқдан)

САРКАЗМ+ қиёс. Отнинг ўлими итнинг байрами. (эпиграф)

ТАЖОҲУЛ УЛ-ОРИФ + қиёс.

Айт дилбар тўлтиган мохитабонсан, ё жаннат боғида очилган гулсан.
Ё малаксан ёки хури гулмонсан, инсон номин жонгинам ким берар санга.

(Воқиф. Сенсан)

Лол бўлдим бу санам Лайломи ёки Зухра деб,
Нозанин сўз очмади асло бирор афсонадан. (Яхё)

ТАЛМЕҲ + қиёс.

Сенки Лайлидин гўзалроқ ҳамда шириндан ширин. (Ш.Жўраев Дийдалар)

ТАМСИЛ + қиёс. фикрни ҳаётий мисоллар ёрдамида далиллаш,
тасдиқлаш, изоҳлаш, кўпроқ, шахсий тажриба, ҳаётий кузатишларга
асосланади⁵⁶.

Яхилдир аччиқ ҳақиқат лек ширин ёлгон ёмон. Э.Воҳидов

Чарх авзойи бу дам аввалгиларга ўхшамас. Омонматжон.

Ким, кучук бирла хўтукка неча қилсанг тарбият,

Ит бўлур, доғи эшак, бўлмаслар асло одами. (Алишер Навоий)

ЛИТОТА + қиёс.

Ой юзин тўсди хижолат зарлари дурдонадан. (Яхё)

Етмиш юлдуз ёғилиб ярим ойча бўлолмас. (Қўшиқдан)

ГИПЕРБОЛА + қиёс. (катталаштириш, бўрттириш) тасвирланаётган нарса
ёки хрдисанинг у ёки бу жиҳатини ўта бўрттириш, катталаштириш
асосига қурилади⁵⁷.

У арслондек бақувват. *He is as strong as a lion.*

РАМЗ + қиёс. матн доирасида кўчма маъно касб этувчи сўз ёки сўз
бирикмаси.

Куй авжиди узилмасин тор, шеър ярмида синмасин қалам. (Э.Воҳидов)

ЖОНЛАНТИРИШ + қиёс. Жонли мавжудотга хос сифатларнинг
берилиши⁵⁸.

*Uning yuzini o'pib tushkan suv tomchilari bilan ariq harakatka kelib chayqaldi,
go 'yoki suv ichida bir fitna yuz bergan edi...'*⁵⁹

МЕТОНИМИЯ + қиёс. (қайта номлаш, бошқа нарса орқали аташ)⁶⁰.

Бу жахон тун бирла тонг бахс этгучи бир хужраким. (Омонматжон)

Po'lat qush ham qomatin rostlab,

Bulutlarni etar tumtaraq.

([Hamid Olimjon](#))

Олтин қанот қушлар учсин, қушлар учсин.

(Қўшиқдан)

⁵⁶ Қуронов Д, Мамажонов З, Шералиева М. Адабиётшунослик луғати” Тошкент «Академнашр» 2010, 308
бет

⁵⁷ Кўрсатилган манба 85 бет

⁵⁸ Кўрсатилган манба 103 бет

⁵⁹ А.Кодирий “Ўтган кунлар кунлар” 15-бет www.ziyouz.comkutubxonasi

⁶⁰ Кўрсатилган манба 172 бет

МЕТАФОРА+ қиёс. Нарса-ҳодисалар орасидаги ўхшашликка асосланувчи кўчим тури, троп ва унинг моҳиятан яширин ўхшатишдир.⁶¹

Талабалик –олтин даврим.

Соч эмас бу шаршара бу шаршара. (Н.Қобил)

СИНЕКДОХА + қиёс. бутун-қисм алоқаси асосидаги маъно кўчиши,⁶²

Тирноққа зор.

Улар уйида туёқ боқишмайди.

ЭПИТЕТ + қиёс. Тил нуқтаи назаридан у ҳамиша аниқловчи вазифасида келади, лекин оддий аниқловчидан фарқли равишда, бадийий функцияни ўтайди⁶³:

“Дастурхонда фақат кемтилган юрак” Э.Шукуров.

ЭПИФОРА + қиёс. Такрорнинг хусусий кўринишларидан бири, шеърдаги бир неча мисра охирида битта сўз ёки сўз бирикмасининг такрорланиши⁶⁴.

Эй фалак бас йиғлама, йўқ фойда ул ой кемада,

Ўртада дарё-ю мен бу жойда ул ой кемада.

Келмас энди ойда не , минг ойда ул ой кемада,

Сабр кўнгилда кўнгил ул ойда ул ой кемада. (Кема Э.Вохидов).

ПЕРИФРАЗА + қиёс. Нарса-ҳодиса, жой ёки шахсни ўз номи билан эмас, унга хос тавсифий белгиларни ифодаловчи сўз бирикмаси билан аташ⁶⁵.

Осиё кўксида машъал Ўзбекистон дейдилар,

Олтин унга тупроғини олтинистон дейдилар.

Э.Вохидов Ўзбекистон шеъри.

АНАЛОГИЯ + қиёс. - адабий асардаги образлар, сюжет мотивлари, айрим эпизодлар, характерларда кузатилувчи муштараклик, ўхшашликлар. “Ўтган кунлар” романидаги Отабек ва уста Олим, “Кеча”даги Зеби ва Марям такдирлари орасидаги аналогия мавжуд.

Чўлпоннинг “Кеча” романи билан А.Қодирийнинг “Ўтган кунлар” ва “Меҳробдан чаён”, Л.Толстойнинг “Тирилиш” ва “Анна Каренина” романлари орасида ҳам қатор Алар мавжуд бўлиб, бирлари ижодий таъсирланиш, бошқалари ижодий мусобақа истаги натижасида юзага келган⁶⁶.

АПОСТРОФА + қиёс. Нарса ёки ҳодисага худди жонли мавжудотга каби мурожаат этиш асосида юзага келувчи стилистик фигура⁶⁷.

Салом етқир нигоримга сабо тез, бориб анга дегилки Дилором

Дилимда қолмади тинчлик ва ором. (Н.Ганжавий)

“Эй, сабо, ҳолим бориб сарви хиромонимга айт” (А.Навоий).

⁶¹ Кўрсатилган манба 169 бет

⁶² Кўрсатилган манба 277 бет

⁶³ Кўрсатилган манба 363 бет

⁶⁴ Кўрсатилган манба 364 бет

⁶⁵ Кўрсатилган манба 222 бет

⁶⁶ Кўрсатилган манба 29 бет

⁶⁷ Кўрсатилган манба 33 бет

Юқоридаги таҳлил ва мисолларимиз шуни кўрсатадики “қиёс” концептуал семантикасининг майдони жуда кенг қамровли ва у ҳар қандай услуб ва тил бирликларида фриквентал ва константив жихатлари билан намоён бўлади. Чунки инсон ўзи яшаб турган муҳитда бирор нарсани аниқроқ англаш учун унга ёндош бир предмет ва воқеъликни тафаккур қилади ва тушунади.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. М.Мукаррамов “Ўзбек тилида ўхшатишлар” Ўзбекистон “Фан” нашриёти 1976 й.
2. Қуронов Д, Мамажонов З, Шералиева М. “Адабиётшунослик луғати” Тошкент «Академнашр» 2010.
3. А.Қодирий “Ўтган кунлар кунлар” www.ziyouz.comkutubxonasi

THE ART OF STYLISTIC DEVICES IN LITERATURE

Samatova Zulhumor

a first-year student of PhD

Andijan State Institute of Foreign Languages, Andijan, Uzbekistan

zulhumorqosimova@gmail.com

Annotation: This article highlights the data related to one of the most crucial branches of the stylistics in terms of stylistic devices in literature.

Key words: stylistics, metaphor, zeugma, hyperbole, irony

Stylistic devices, also known as rhetorical devices or figures of speech, are techniques that writers use to enhance their writing and convey meaning in a more vivid and engaging way. These devices are fundamental to the craft of writing and are employed across all genres of literature to create a more profound impact on the reader. This article delves into some of the most commonly used stylistic devices, exploring their purposes and effects in literary works.

Metaphor and Simile. A metaphor is a direct comparison between two unlike things, stating that one thing is another. It bypasses the literal meaning to create a more symbolic or abstract understanding. For instance, in Shakespeare's "As You Like It," the famous line "All the world's a stage" suggests that life is like a play, with people playing different roles throughout their lives. This metaphor enhances the thematic depth of the text, offering a lens through which to view human existence.

Simile. A simile is similar to a metaphor but uses "like" or "as" to make the comparison explicit. In Robert Burns's poem "A Red, Red Rose," the line "O my Luv'e's like a red, red rose" employs a simile to compare his love to a beautiful rose, emphasizing its beauty and freshness. Similes are often used to make descriptions more relatable and vivid. [Crawford R. *Robert Burns and the Mind of Europe // Robert Burns in Global Culture. – 2011. – p. 47-62.*]

Personification. Personification involves giving human characteristics to non-human entities. This device is often used to create vivid imagery and to convey emotions in a more relatable way. For example, in Emily Dickinson's "Because I

Xalqaro ilmiy-amaliy anjuman

	USULLARI Mirzatolipova Gulzira Ulug'bek qizi	
103.	GENDERNI IFODALOVCHI NOVERBAL VOSITALARNI TUSHUNIB YETISH MASALASI Kurbanov Muzaffar Abdumutalibovich	325
104.	WORD FORMATION OF MEDICAL TERMS IN ENGLISH LANGUAGE Maxmudova Iroda	330
105.	THE ENGLISH NATIONAL MENTALITY AND ITS EXPRESSION IN THE LANGUAGE Solijonov Boburjon	332
106.	МОНОТАКСЕМНЫЕ И ПОЛИТАКСЕМНЫЕ ПРОВЕРБЕМЫ С НЕГАТИВНЫМ КОМПОНЕНТОМ В СОВРЕМЕННОМ АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ Назарова Д.Ш.	335
107.	PHONETIC PECULIARITIES OF STYLE Sobirjon Solijonov	340
108.	“Қиёс” концепценти ва унга семантик уйкаш стилистик воситалар тахлили. Ашуров Мўмин Умаржонович	343
109.	ADABIYOTDA SHAKL VA MAZMUN N.M.Qodirova X.Xojiboboyeva	347
110.	IJODIY MAHORATLARNI RIVOJLANTIRISH ASOSIDA BAKALAVRANT VAQTINI YUQORI DARAJAGA OSHIRISH Abdullayeva Lola Sadullayevna	350
111.	NUTQIY AKTNING ASOSIY KATEGORIYALARI. Qurbonova Barnoxon Baxodir qizi	353
112.	ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ СОВРЕМЕННОЙ КОМПЬЮТЕРНОЙ ЛИНГВИСТИКИ Тешабаев Аллаёржон Ганиевич	356
3-SHO'BA. QIYOSIY VA CHOG'ISHTIRMA TILSHUNOSLIKNING DOLZARB MUAMMOLARI		
113.	“SEVGI” KONSEPTI INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDAGI BADIY VOSITALAR TALQINIDA To'xtasinova Shoxsanam Abdujalil qizi	360
114.	INGLIZ VA O'ZBEK TILIDAGI SOMATISM KOMONENTLI FRAZEOLOGIK BIRLIKLARNING GENEZISI Niyozova Mashhura Usmonovna	362
115.	INGLIZ PAREMIYALARINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI Dadaboyeva Malikaxon Farxodjon qizi	365
116.	O'ZBEK VA INGLIZ TILLARIDA “GO'ZALLIK” KONSEPTINING IFODALANISHI Jabborova Dilafruz Sharofovna	368
117.	INGLIZ ADABIYOTIDA ALLITERATSIYADAN FOYDALANISH TAMOYILLARI G'ofurova Gullola Axmadullayevna	370
118.	INGLIZ, RUS VA O'ZBEK TILLARIDA PLEONAZM VA TAVTOLOGIYA TUSHUNCHALARI, TURLARI VA TARJIMA MASALALARI Abdusamatova Ominabonu G'ulomjon qizi	373